

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 septembrie

Seria I, Anul XXXI, Nr. 3 (372), 2024

ÎNTÂLNIREA EPISCOPIILOR CATOLICI ORIENTALI DIN EUROPA 16-19 SEPTEMBRIE 2024 ORADEA

Din sumar:

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3; Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali din Europa, 16-19 septembrie 2024, Oradea - pag. 4-15; Mesajul Nunțului Apostolic în România și Republica Moldova, Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder - pag. 12; Mesajul Preafericirii Sale Cardinal Lucian - pag. 13; Un gând pentru Ioan Moldovan - pag. 17.

Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali din Europa, 16-19 septembrie 2024, Oradea

În perioada 16-19 septembrie, 2024, s-a desfășurat la Oradea a XXV-a Întâlnire a Episcopilor Catolici Orientali din Europa, având ca temă: „*Relația dintre episcop și preoți – fraternitate și umanitate*”. Întâlnirea a fost găzduită de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea, sub egida Conferinței Consiliului Episcopilor din Europa (CCEE). Episcopii Catolici Orientali se reunesc anual, ultima întâlnire europeană desfășurându-se anul trecut la Atena (Grecia).

Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali, 2024, a avut loc la Oradea în anul în care Biserica Greco-Catolică din România celebrează **cinci ani** de la beatificarea Fericitilor Episcopi Români Martiri greco-catolici de către Papa Francisc, pe Câmpia Libertății de la Blaj (pe 2 iunie 2019), și este a doua de acest gen care se desfășoară la Oradea, după Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali din Europa din 2011.

La întâlnire au participat peste 60 de episcopi și preoți catolici orientali din Europa, care au discutat pe marginea temei centrale și a Sinodului despre sinodalitate (2021-2024), înainte de cea de-a doua sesiune a celei de-a XVI-a Adunări generale a Sinodului episcopilor care se va desfășura în perioada 2-27 octombrie, 2024 în Vatican. De asemenea, au fost invitați să participe episcopii de rit latin din cadrul Conferinței Episcopilor Catolici din România.

Deschiderea oficială a Întâlnirii Episcopilor

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Mihaela Caba-Madarasi, Ioan Dărăbăneanu, Alin Crețu, Maria-Mirela Filimon, Eugen Ivuț, Silvia Pantiș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;

E-mail: olimpiu35@yahoo.it;

Tel: 0722.450.013

Abonamente și difuzare: Claudiu Boda

Magazin „Sfânta Tereza”

Str. Ep. Mihai Pavel nr. 4

410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Catolici Orientali din Europa, 2024, a avut loc pe 16 septembrie a.c., de la ora 18.00, în Sala Mare a Primăriei Municipiului Oradea.

În cadrul Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa la Oradea participanții au celebrat zilnic Sfânta Liturghie în rit bizantin, de la ora 08.00, în următoarele locații:

* Catedrala Greco-Catolică „Sfântul Nicolae” din Oradea (17 septembrie);

* Sanctuarul Eparhial „Maica Domnului” (18 septembrie);

* Parohia Greco-Catolică „Schimbarea la Față” din Velența (19 septembrie);

* Pe 17 septembrie a.c., de la ora 18.30, la Teatrul de Stat „Regina Maria” din Oradea, a fost susținut în onoarea participanților Concertul vocal-simfonic „Kyrie Eleison”.

* Pe 18 septembrie a.c., de la ora 18.00, în Bazilica Romano-Catolică „Ridicarea la Cer a Fecioarei Maria” din Oradea, s-a celebrat Paraclisul Maicii Domnului.

Agenda Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa, 2024, de la Oradea, a inclus o serie de conferințe și sesiuni de lucru în care episcopii au abordat subiecte legate de sinodalitate, fraternitate și umanitate în relația dintre episcopi și preoți. Au conferențiat: Em. S. Card. Claudio Gugerotti, Prefect al Dicasterului vatican pentru Bisericile Orientale, E.S. Mons. Manuel Nin, Exarh Apostolic pentru catolicii de rit bizantin din Grecia, Î.P.S. Borys Gudziak, Arhiepiscop mitropolit de Philadelphia (SUA), și Pr. Prof. Univ. Cristian Barta, Decan al Facultății de Teologie Greco-Catolică, din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca.

Toate momentele publice au fost transmise în direct pe postul de televiziune Maria TV România și pe Radio Maria România. Clerul, persoanele consacrate, credincioșii Eparhiei de Oradea și publicul doritor au fost invitate să participe la sfintele slujbe!

Biroul de Presă EGCO

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus*

Îl cunoaștem cu adevărat pe Isus?

15.09.2024

Dragi frați și surori, duminică frumoasă!

Evangelhia de astăzi ne spune că Isus, după ce i-a întrebat pe discipoli ce crede poporul despre El, îi întreabă direct: „Dar voi cine spuneți că sunt Eu?” (Mc 8,29). Petru răspunde în numele întregului grup, spunând. „Tu ești Cristosul” (v. 30), adică Tu ești Mesia. Cu toate acestea, când Isus începe să vorbească despre suferința și moartea care îl așteaptă, același Petru obiectează, iar Isus îl mustră aspru: „Mergi în urma Mea, Satano – spune Satano -, căci nu te gândești la cele ale lui Dumnezeu, ci la cele ale oamenilor” (v. 33).

Privind la atitudinea apostolului Petru, ne putem întreba și noi ce înseamnă să îl cunoaștem cu adevărat pe Isus. Ce înseamnă să îl cunoști pe Isus? De fapt, pe de o parte, Petru răspunde perfect, spunându-i lui Isus că El este Cristos. Cu toate acestea, în spatele acestor cuvinte corecte există încă un mod de gândire „al oamenilor”, o mentalitate care își imaginează un Mesia puternic, un Mesia victorios, care nu poate suferi sau muri. Așadar, cuvintele cu care răspunde Petru sunt „corecte”, dar modul său de gândire nu s-a schimbat. El încă trebuie să își schimbe mentalitatea, încă trebuie să se convertească.

Și acesta este un mesaj, un mesaj important și pentru noi. Într-adevăr, și noi am învățat ceva despre Dumnezeu, cunoaștem doctrina, recităm corect rugăciunile și, poate, răspundem bine la întrebarea: „Cine este Isus pentru tine?” cu vreo formulă învățată la catehism. Dar suntem siguri că acest lucru înseamnă să îl cunoaștem cu adevărat pe Isus? În realitate, pentru a-l cunoaște pe Domnul, nu este suficient să știm ceva despre El, ci mai degrabă să îl urmăm, să ne lăsăm atinși și schimbați de Evangelhia Sa. Este vorba despre a avea o relație cu El, o întâlnire. Pot să știu multe lucruri despre Isus, dar dacă nu l-am întâlnit, tot nu știu cine este Isus. Este nevoie de această întâlnire care schimbă viața: schimbă modul de a fi, schimbă modul de a gândi, schimbă relațiile pe care le ai cu frații și surorile tale, disponibilitatea de a accepta și de a ierta, schimbă alegerile pe care le faci în viață. Totul se schimbă dacă ai ajuns cu adevărat să îl cunoști pe Isus! Totul se schimbă.

Frați și surori, teologul și pastorul luteran Bonhoeffer, victimă a nazismului, scria: „Ceea ce mă frământă neîncetat este întrebarea ce este cu adevărat creștinismul sau, de fapt, cine este cu adevărat Cristos, pentru noi astăzi” (Dietrich Bonhoeffer, „Scrisori și documente din închisoare”). Din păcate, mulți oameni nu își mai pun această întrebare și rămân „necuprinși”, adormiți, chiar departe de Dumnezeu. În schimb, este important să ne întrebăm: mă las eu deranjat, mă întreb cine este Isus pentru mine și ce loc ocupă El în viața

mea? Îl urmez pe Isus doar cu vorba, continuând să am o mentalitate lumească, sau îmi propun să îl urmez, permițând întâlnirii cu El să îmi transforme viața?

Fie ca mama noastră Maria, care l-a cunoscut bine pe Isus, să ne ajute la această întrebare.

După *Angelus*, Sfântul Părinte a spus următoarele:

Dragi frați și surori,

Îmi exprim apropierea față de populațiile din Vietnam și Myanmar, care suferă ca urmare a inundațiilor provocate de un taifun violent. Mă rog pentru cei decedați, răniți și strămutați. Fie ca Dumnezeu să îi sprijine pe cei care și-au pierdut persoanele dragi și casele și să îi binecuvânteze pe cei care le vin în ajutor. Ieri, Moisés Lira Seraphin a fost beatificat în Mexico City. Preot și fondator al Congregației Misionarilor Carității Mariei Imaculate, el a murit în 1950, după o viață petrecută ajutând oamenii să progreseze în credință și în iubirea față de Domnul. Fie ca zelul său apostolic să încurajeze preoții să se dăruiască fără rezerve, pentru binele spiritual al poporului sfânt al lui Dumnezeu. O rundă de aplauze pentru noul Fericit! Văd steaguri mexicane acolo...

Astăzi se marchează Ziua Mondială a Sclerozei Laterale Amiotrofice în Italia. Asigur pomenirea în rugăciune a bolnavilor și familiilor lor; încurajez munca de cercetare asupra acestei patologii și asociațiile de voluntariat. Și să nu uităm războaiele care provoacă vărsare de sânge în lume. Mă gândesc la Ucraina chinuită, la Myanmar, mă gândesc la Orientul Mijlociu. Câte victime nevinovate. Mă gândesc la mamele care și-au pierdut fiii în război. Câte vieți tinere curmate! Mă gândesc la Hersh Goldberg-Polin, găsit mort în septembrie, împreună cu alți cinci ostatici în Gaza. În noiembrie anul trecut, am întâlnit-o pe mama sa, Rachel, care m-a impresionat cu umanitatea ei. Sunt alături de ea în acest moment. Fie ca acest conflict din Palestina și Israel să înceteze! Fie ca violența să înceteze! Fie ca ura să înceteze! Să fie eliberați ostaticii, să continue negocierile și să se găsească soluții pașnice!

Vă salut pe toți, romani și pelerini din Italia și din multe țări. În special, credincioșii parohiei Sfânta Regină Jadwiga din Radom, Polonia; grupul de preoți iezuiți care au venit la Roma pentru a studia; studenții din Stade, Germania, și participanții la cursa cu ștafetă de la Roma la Assisi. Și îi salut pe tinerii de la Immacolata, care au avut trei hirotoniri în aceste zile: felicitări! Vă doresc tuturor o duminică frumoasă. Și vă rog, nu uitați să vă rugați pentru mine. Poftă bună la prânz și arrivederci.

Deschiderea oficială a Întâlnirii de la Oradea a Episcopilor Catolici Orientali din Europa

Eugen Ivuț

Sala „Traian Moșoiu” a Primăriei Municipiului Oradea a găzduit în după-amiaza zilei de luni, 16 septembrie 2024, sesiunea inaugurală a celei de a XXV-a Întâlniri a Episcopilor Catolici Orientali din Europa, care se desfășoară la Oradea (RO) de la 16 la 19 septembrie 2024, sub egida Consiliului Conferințelor Episcopale din Europa (CCEE).

Întâlnirea a fost deschisă prin cuvântul de bun-venit al Preasfinției Sale Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea și gazdă a evenimentului, care i-a salutat pe toți cei prezenți în Sala Male a Primăriei Oradea, în mod deosebit pe cei care au luat cuvântul: Eminența Sa Cardinalul Claudio Gugerotti, Prefect al Dicasterului pentru Bisericile Orientale din Vatican, Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder, Nunțiu Apostolic în România și Republica Moldova, Mons. Gintaras Grušas, președintele Conferinței Consiliului Episcopilor din Europa (CCEE), Preasfinția Sa Sofronie Drincec, Episcop Ortodox al Oradei, Excelența Sa Ciprian-Vasile Olinici, Secretar de Stat pentru Culte, domnul Florin Birta, Primar al orașului Oradea. Un cuvânt special a fost transmis la deschiderea Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa 2024 de Preafericitul Cardinal Lucian Mureșan, Întâistătător al Bisericii Greco-Catolice Române, prin Preasfinția Sa Cristian Crișan, episcop auxiliar al Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș.

„Este o onoare pentru noi toți, episcopi, preoți, călugări, călugărițe și credincioși ai Bisericii Greco-Catolice din România, cât și pentru reprezentanții celorlalte culte din orașul Oradea, să avem această întâlnire la Oradea – a spus Preasfinția Sa Virgil Bercea în deschidere. (...) Se organizează această întâlnire la Oradea pentru că ne-am dorit să subliniem că în acest

an celebrăm cinci ani de la beatificarea Fericiților Episcopi Români Greco-Catolici. Au fost sfinți ai închisorilor, care sunt izvorul de unde noi putem să ne tragem dragostea pentru aceste locuri și tăria de a merge înainte. Este foarte important să celebrăm aceste momente. Vă mulțumesc tare mult că sunteți aici!”

Eminența Sa Card. **Claudio Gugerotti**, Prefect al Dicasterului pentru Bisericile Orientale din Vatican, a salutat de asemenea episcopii orientali din Europa, autoritățile locale administrative, culturale și științifice prezente la eveniment, evidențiind importanța orașului Oradea în panorama cultural-spirituală a României. „Chiar dacă opinia noastră publică are tendința de a subevalua cultura, Biserica consideră aceasta o prioritate absolută împreună cu o politică bine făcută, ca un stâlp al viitorului acestei țări. O zonă frumoasă a acestei țări, marcată de conviețuirea frumoasă a diferitelor culte, în special a Preasfinției Sale Sofronie Drincec, episcop ortodox de Oradea, care reprezintă o realitate foarte apropiată pentru noi. Îi cerem cu acest prilej să transmită salutul nostru Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române – a spus Prefectul Dicasterului pentru Bisericile Orientale din Vatican. (...) De aceea, îmi place să cred că toată această prezență nu este decorativă, ci este sufletul fiecărei dezvoltări, căci fără valori, un popor moare”, a mai spus Eminența Sa.

În cuvântul său, președintele Consiliului Conferințelor Episcopale Europene (CCEE), Mons. **Gintaras Grušas**, a subliniat importanța temei acestei întâlniri – „Relația dintre episcop și preoți – fraternitate și umanitate” – mai ales acum, cu două săptămâni

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

înainte de începerea celei de-a doua sesiuni a Sinodului despre sinodalitate care se va desfășura în perioada 2-7 octombrie 2024 în Vatican. (...) Mons. Gintaras Grušas a amintit în discursul său despre războiul în desfășurare în Ucraina, împreună cu criza refugiaților care rezultă din acesta, care rămân constant în fața noastră și în rugăciunile fiecăruia. Acestea aduc provocări suplimentare în relațiile dintre episcop și preoții săi, cu o deosebită precădere în diaspora: „*Mă rog ca discuțiile din această săptămână să ne întărească înțelegerea acestei relații speciale și a impactului profund pe care aceasta îl are asupra reînnoirii Bisericii. Vă doresc o întâlnire spirituală îmbogățitoare și rodnică.*” – a încheiat președintele CCEE.

În numele comunității pe care o reprezintă, Preasfințitul **Sofronie Drincec**, Episcop Ortodox al Oradiei, a salutat întregul prezidiu, pe Înălții Preasfințitii și Preasfințitii aici prezenți, pe toți părinții, frații și surorile în credință: „*Ca reprezentanți, în calitate de orientali – creștini din Orient – moștenitori ai aceleiași venerabile străvechi tradiții creștine, în primul rând adresez un cuvânt de profundă reverență către distinșii reprezentanți ai anticului Scaun Apostolic al Romei – a spus Preasfinția Sa. Împreună cu E.S. domnul ministru Secretar de Stat aici prezent, avem obligația de suflet să mulțumim Bisericii Apostolice a Romei pentru ospitalitatea oferită tuturor comunităților românești care și-au aflat oblăduire în binecuvântatele locuri păstorite de Scaunul Apostolic. De asemeni, pentru că sunt împreună cu noi, salut conștrații care slujesc lui Dumnezeu și poporului Său din apropierea noastră, greu încercați de invazia barbară la care au fost supuși, să le transmitem toată prețuirea și salutul nostru fratern – Preafericirea Voastră, Înalt Preasfințitii Voastre, Preasfințitii Voastre veniți din mult pătimitorul pământ al Ucrainei. (...) Aș vrea de asemeni să transmit celorlalți conștrați, altfel decât bizantini, maroniți, armeni, să adresez același salut fratern pentru aceleiași vechi popoare creștine orientale. (...) salutul fratern al conștraților care încearcă împreună cu Frațiiile Voastre să păstreze cu fidelitate tradiția bogată a Orientului creștin, cu atât mai complicat într-o lume tot mai secularizată.* (...)

Mai apoi, din partea autorităților civile, a luat cuvântul Excelența Sa **Ciprian-Vasile Olinici**, Secretar de Stat pentru Culte, care a transmis un salut tuturor participanților, exprimându-și onoarea de a participa la acest eveniment unic: „*Este o onoare să mă aflu alături de dumneavoastră la Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali, pe care țara noastră o găzduiește pentru a doua oară, la Oradea, cu implicarea Episcopiei Greco-Catolice, sub egida Conferinței Consiliului Episcopilor din Europa. Acest moment are o însemnătate istorică în contextul în care întreaga lume creștină*

depune eforturi susținute pentru a menține viu mesajul Evangheliei într-o societate tot mai secularizată și mai tentată să renunțe la propriile rădăcini și valori creștine. (...) Întâlnirea de la Oradea vine la cinci ani de la impresionantul și înălțătorul moment al beatificării fericților episcopi greco-catolici, mărturisitori ai credinței în temnițele comuniste, de către Sanctitatea Sa Papa Francisc. Atunci, ca și astăzi, ierarhii martiri au subliniat importanța unității și solidarității în Cristos Domnul, precum și a necesității promovării modelelor autentice de mărturisire. În această cheie trebuie înțeleasă tema generală a acestei Întâlniri – Relația dintre episcop și preoți – fraternitate și umanitate”, un subiect pe cât de important pe atât de actual pentru lumea de astăzi.”

Discursul final i-a revenit domnului **Florin Birta**, primar al Municipiului Oradea, care a transmis de asemenea un călduros bun venit tuturor invitaților, și-a exprimat onoarea pe care orașul Oradea o are în ceea ce privește găzduirea acestui eveniment de înaltă importanță, cât și despre faptul că „*urbea noastră, încă de la începuturi, a fost un model al armoniei între culturi și religii diverse*”.

După festivitatea de deschidere, episcopii catolici de rit bizantin din Europa au celebrat în biserica „Sfântul Gheorghe” a Seminarului Teologic Greco-Catolic din Oradea, Acatistul Fericților Episcopi Martiri, condus de pr. Rector Anton Cioba, acompaniați de Corul „Schola Cantorum” al Seminarului Teologic din Oradea (dirijor: lector univ. dr. Radu Mureșan).

La cinci ani de la ridicarea lor la cinstea altarelor, de Papa Francisc la Blaj, Fericții Episcopi Martiri Greco-Catolici – **Valeriu Traian Frențiu, Iuliu Hosu, Alexandru Rusu, Ioan Bălan, Ioan Suci, Vasile Aftenie și Tit Liviu Chinezu** au fost patronii spirituali ai Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa, ediția 2024, care a continuat la Oradea cu programul celei de a doua zile.

A doua zi a Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa

A doua zi a Întâlnirii Episcopilor Catolici din Europa, la Oradea, a început cu celebrarea Sfintei Liturghii arhieresti în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea, celebrată de Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, alături de Eminența Sa Cardinal Claudio Gugerotti, Prefect al Dicasterului pentru Bisericile Orientale din Vatican, împreună cu ceilalți arhieriei participanți la întâlnire și preoți din Eparhia de Oradea.

„Voi sunteți prietenii Domnului, prietenii lui Isus – a spus episcopul orădean adresându-se elevilor de la Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu” Oradea care au animat Sfânta Liturghie și credincioșilor prezenți - Este foarte important să rețineți acest lucru că voi, episcopii aici prezenți, profesorii și părinții voștri – cu toții suntem prietenii Domnului, iar Isus este prietenul nostru. Când am înțeles acest lucru, cu adevărat suntem fericiți că putem să trăim alături de El. ”

Mulțumind tuturor pentru că au participat în număr atât de mare la celebrarea euharistică, PSS Virgil Bercea și-a exprimat bucuria de a-i avea în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea pe Prefectul Dicasterului pentru Bisericile Orientale din Roma, Eminența Sa Cardinalul Claudio Gugerotti, care a adus binecuvântarea Sfântului Părinte Papa Francisc, pe Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder, Nunțiu Apostolic în România și Republica Moldova, pe PreasfERICIREA Sa Svyatoslav Ševčuk, Arhiepiscop Major de Kiev, și pe toți ceilalți episcopi orientali din Europa prezenți la Oradea în aceste zile.

„Vă mulțumesc că suntem cu adevărat uniți în

rugăciune, pentru a putea rămâne cu adevărat prietenii Domnului. Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu și Mama Sfântă”.

Cardinalul Claudio Gugerotti a transmis la final un gând elevilor și tuturor celor prezenți mulțumind întâi de toate Preasfințitului Virgil pentru găzduire:

„O adunarea atât de mare de episcopi este adevărat greu de văzut, de aceea vă îndemn să vă amintiți bine acest moment. Lucrul cel mai important nu este însă prezența noastră atât de colorată, ci prezența prietenului vostru, ISUS” – a subliniat Înalt Preasfinția Sa, continuând pe marginea Evangheliei zilei să evoce faptul că Isus este prietenul nostru și este un prieten care nu trădează niciodată, Isus nu face niciodată mofturi, nici nu face glume cu care să ne demoralizeze. Dimpotrivă, atunci când suntem căzuți la pământ, El vine și ne ridică: „Pe Isus, dragilor, trebuie să Îl simțiți aproape de voi pentru că altfel, se va simți singur. Va spune «Eu

(continuare în pag. 7

Episcopilor Catolici Orientali la Concertul vocal-simfonic „Kyrie Eleison”

În cadrul Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa, 2024, desfășurată la Oradea, în perioada 16-19 septembrie a.c., în a doua zi a întâlnirii, pe 17 septembrie a.c., a fost susținut, în cinstea participanților **Concertul vocal-simfonic „Kyrie Eleison”**, la Teatrul de Stat din Oradea.

Kyrie Eleison l-a avut la pupitrul dirijoral al Orchestrei Filarmonicii de Stat Oradea pe maestrul Gianpaolo Mazzoli, iar soliștii invitați au fost: soprana Apollónia Egyed, tenorul Daniel Magdal și baritonul Florin Estefan, alături de aceștia urcând pe scenă Corul Filarmonicii de Stat Oradea. Programul, nu întâmplător, a fost alcătuit în întregime din creațiile compozitorului Giacomo Puccini. Anul 2024 este declarat în lumea muzicală Centenar Puccini, deoarece compozi-

torul s-a stins din viață la 29 noiembrie 1924. Astfel, creația lui Puccini este pusă în prim-planul programelor din toate teatrele de operă și chiar din filarmonicile din lume. Programul acestei seri l-a încununat pe Puccini prin fragmente din cele mai semnificative lucrări ale sale: arii din operele *Madama Butterfly*, *Tosca*, *Turandot*, *Boema* și *Il Tabarro*, peste care a răsunat, chiar la început, mesajul *Kyrie eleison* prin partea *Kyrie* din *Messa di Gloria*.

A fost un eveniment deosebit de important nu doar pentru ierarhia bisericească, ci și pentru întreaga comunitate de credincioși și un prilej de bucurie pentru toți orădenii.

Rodica Indig
Consilier cultural EGCO

(urmare din pag. 6)

te-am creat, îți vreau binele, mi-am și dat viața pentru tine, iar tu nici nu mă privești? Ai ochii ațintiți mereu asupra aceluia telefon pe care îl ai în mână, dar este mai important telefonul sau sunt eu?». Telefonul îl arunci și îți cumperi altul, însă Domnul Isus rămâne pentru totdeauna.» – a spus Eminența Sa Cardinal Gugerotti tinerilor din Oradea, împreună cu un gând special de la Sfântul Părinte Papa Francisc: „Voi studiați: unii mai mult, alții mai puțin, însă sunteți o școală cunoscută. Chiar și Papa Francisc a auzit de voi – a spus cardinalul – și m-a trimis aici pentru a vă face o recomandare: «Învățați! Studiați! Pentru că dacă veți studia veți fi persoane capabile să ajutați țara voastră! Dăruiți bucurie tuturor celor care vă înconjoară, bucurați-vă de ceea ce sunteți!» Pot să îi spun Sfântului Părinte că

veți face aceasta?» – a încheiat Cardinalul în spirit jovial, primind confirmarea afirmativă a elevilor Liceului Greco-Catolic „Iuliu-Maniu” din Oradea.

La final, elevii au primit binecuvântarea pe care Sfântul Părinte Papa Francisc le-a transmis să o ducă în familie și bunicilor: „Astfel, ne vom simți cu toții împreună: noi, la Roma, și dumneavoastră aici, la Oradea, un oraș minunat! Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți!”

Ziua a continuat cu primele sesiuni de conferințe și discuții ale Episcopilor Catolici Orientali din Europa despre „Relația dintre episcop și preoți – fraternitate și umanitate. Sinodul despre sinodalitate”, tema întâlnirii din acest an, și s-a încheiat la Teatrul de Stat din Oradea, unde a avut loc Concertul vocal-simfonic, „Kyrie Eleison”, susținut în onoarea participanților.

Biroul de presă EGCO

A treia zi a Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa

A treia zi a Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali, 2024, care s-a desfășurat la Oradea, în perioada 16-19 septembrie a.c., a început cu Sfânta Liturghie arhierescă în Sanctuarul Eparhial „Maica Domnului” din Oradea, celebrată de Preafericirea Sa Svjatoslav Ševčuk, Arhiepiscop Major de Kiev, împreună cu episcopii europeni participanți la întâlnire, episcopii de rit latin și bizantin din Conferința Episcopilor Catolici din România și însoțitorii acestora. Sfânta Liturghie a fost prezidată de Eminența Sa Cardinal Claudio Gugerotti, Prefect al Dicasterului pentru Bisericile Orientale din Vatican, bucurându-se totodată de prezența Excelenței Sale Mons. Giampiero Gloder, Nunțiu Apostolic în România și Republica Moldova, participant la întâlnire.

La celebrarea euharistică desfășurată sub vitraliul „Cina cea de taină” inspirat de opera lui Leonardo da Vinci, prezent deasupra altarului Sanctuarului Eparhial au concelebrat mulți preoți din Eparhia de Oradea. A fost prezent un mare număr de credincioși veniți să se roage împreună cu păstorii Bisericilor Catolice Orientale din Europa, care au trăit cu emoție această înălțătoare Sfântă Liturghie, animată de Corul „Schola Cantorum” al Seminarului Teologic din Oradea (dirijor lector univ. dr. Radu Mureșan Radu Mureșan).

„Credința noastră este aceeași – a spus Preașfințitul Virgil în cuvântul de învățătură. Asemeni unor bucăți de mozaic – mozaicul venețian dedicat Maicii Domnului, „Regina Angelorum”, prezent aici – care puse împreună creează un tot unitar. Celebrările noastre liturgice sau modul de exprimare sunt diferite, dar cu toate acestea ne regăsim împreună ca să ne rugăm la același Domn.” Făcând referință

la textul din Evanghelia zilei (Lc 4,1-15) care a vorbit despre cele patruzeci de zile petrecute de Isus în pustie, fiind ispitit de diavol, eparhul orădean a evocat faptul că acele tentații pot fi experimentate și de noi, însă – a subliniat Preașfinția Sa „dacă mergem pe drumul credinței împreună cu Domnul, cu siguranță în El biruim”. Preașfințitul Virgil a mulțumit episcopilor din toate țările europene prezente la întâlnire, preoților însoțitori, Eminenței Sale Cardinal Gugerotti și într-un mod cu totul special credincioșilor prezenți: „*Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze și Maica Sfântă să vă ocrotească!*” – a încheiat ierarhul.

La final, Prefectul Dicasterului pentru Bisericile Orientale din Vatican a avut un gând special de transmis Preașfințirii Sa Svjatoslav Ševčuk, Întâistător al Bisericii Greco-Catolice din Ucraina, exprimând solidaritatea tuturor celor prezenți față de mult încercatul popor ucrainean: „*Oriunde mergem, gândul nostru este la voi, la patria voastră, la persoanele care astăzi suferă. Acest popor al lui Dumnezeu care s-a reunit în număr foarte mare și astăzi, în această celebrare Euharistică în care devenim una împreună cu Trupul lui Dumnezeu, știe bine că o parte a acestui Trup astăzi suferă. De aceea, vă asigur de rugăciunea noastră pentru Ucraina, pentru Preafericirea Voastră, Preașfințiile Voastre, pentru cei care se află în pericol și suferă!*”.

Eminența Sa Claudio Gugerotti s-a adresat apoi credincioșilor prezenți la Sfânta Liturghie în rit bizantin, participare care în Bisericile Orientale este asemuită intrării în Paradis. Prelatul a transmis de asemenea binecuvântarea și gândul Sanctității Sale Papa Francisc

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

adresat credincioșilor greco-catolici din România.

„Poate astăzi v-ați întrebat oare câți apostoli sunt în Paradis, văzând că episcopii sunt succesorii apostolilor? – a spus, sub spirit de glumă, Eminentă Sa. Se vede că odată cu trecerea timpului numărul lor a crescut (...) Acestea sunt circumstanțe speciale, în care noi astăzi ne întâlnim pentru a ne ruga și a reflecta împreună. Dacă avem un cap care este Isus Cristos, reprezentat de episcop în cadrul Sfintei Liturghii, avem și un semn vizibil al unității Bisericii Catolice, care este Succesorul Apostolului Petru. Eu am venit doar să vă spun că Papa Francisc vă vrea binele, că știe cât de mult ați suferit, iar tinerii să fie informați pentru a cunoaște trecutul acestei biserici... pentru că nu totul a fost atât de frumos precum e astăzi pe străzile orașului Oradea. Au fost și acelea stropite de sângele strămoșilor voștri, ai tuturor celor care sunteți astăzi aici ...

Sfântul Părinte Papa Francisc dorește să vă mulțumească pentru această mărturie extraordinară și vă recomandă ca acum, când viața este mai puțin dramatică decât era în acele timpuri, trebuie să găsiți motivațiile de a continua să fiți creștini chiar și fără persecuție! Noi îi celebrăm tot timpul pe martirii noștri. Uneori pare că ei ar fi creștinii catolici, iar noi am fi doar participanți. Aveți grijă că și astăzi există pericole care nu sunt inferioare celor de odinioară. Sufletul nostru și astăzi este amenințat de foarte multe probleme. Însă, chipul persecutorului este mereu zâmbitor în aceste timpuri. Să nu ne încredem aceluia zâmbet, pentru că uneori și diavolul zâmbeste – cum spuneau și Părinții Bisericii diavolul deseori se îmbracă în înger. Binecuvântarea pe care Papa Francisc v-o dă acum, în momentul când se manifestă bogăția, vastitatea și varietatea diferitelor forme ale felului nostru de a fi creștini, este un instrument de forță pentru a putea fi creștini catolici orientali coerenți și sinceri în tradițiile voastre de pe acest meleaguri, pentru a genera noi sfinți. Nu uitați că la Roma este acest om care «vine de departe» și care vă poartă pe toți în inima sa. Vă asigur că aveți un loc un loc special în sufletul Pontifului, în primul rând. Rugați-vă pentru Papa și amintiți-vă că acel loc este gratuit – un lucru care nu se întâmplă aproape niciodată în această lume. Așadar, când aveți ocazia, veniți să vă vizitați propria casă, care este în inima Sfântului Părinte!”

La final, Preafericirea Sa Preasfântul Svyatoslav Ševčuk a amintit de predecesorul său la scaunul Bisericii Greco-Catolice din Ucraina, Preafericitul Cardinalul de pie memorie Ljubomyr Huzar. Prefericirea

Sa propunea în urmă cu 25 de ani să aibă loc aceste Întâlniri anuale ale episcopilor catolici de rit Oriental din Europa ca prilej de comuniune, cunoaștere și reflecție. De asemenea, actualul Arhiepiscop Major de Kiev, mulțumind episcopului gazdă, a rememorat cum, în urmă cu 11 ani, la Oradea, participa prima dată la Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali din Europa, găzduită aici: „Îmi amintesc de Catedrala voastră, recent retrocedată pe atunci, săracă, pe jumătate distrusă. Ceea ce am văzut în aceste zile arată o schimbare extraordinară. V-ați dăruit trup și suflet pentru această casă a voastră, Eparhia de Oradea. Toți episcopii s-au rugat astăzi pentru Preasfinția Sa Virgil, pentru ca ministerul său să fie un drum spre mântuire, înconjurat de mulți buni colaboratori, pentru ca în această misiune care i-a fost încredințată să se poată bucura de prezența lui Cristos în mijlocul poporului său. Preasfințite, vă urăm multă sănătate și tot ceea ce aveți nevoie pentru a putea sluji, întru mulți și binecuvântați ani!” – a încheiat Preafericirea Sa Svyatoslav Ševčuk. Toți cei prezenți au cântat împreună cu Corul „Schola Cantorum” al Seminarului Teologic din Oradea tradiționalul „La mulți ani!” adresat PSS Virgil Bercea, cu prilejul recentei aniversări a 30 de ani de episcopat.

Ziua a continuat cu două sesiuni de conferințe și discuții ale Episcopilor Catolici Orientali din Europa pe marginea temei acestei întâlniri „Relația dintre episcop și preoți – fraternitate și umanitate. Sinodul despre sinodalitate”. În cadrul acestora, au conferențiat Mons. Manuel Nin, Exarh Apostolic pentru catolicii de rit bizantin din Grecia, și Pr. Prof. Univ. Cristian Barta, decan al Facultății de Teologie Greco-Catolică, din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca.

În seara aceleiași zile, episcopii au participat în Bazilica Romano-Catolică „Ridicarea la Cer a Fecioarei Maria” din Oradea la celebrarea *Paraclisului Maicii Domnului*.

„Paraclisul Maicii Domnului” în Catedrala Romano-Catolică

Întâmpinați de Preasfinția Sa László Böcskei, episcop al Diecezei Romano-Catolice de Oradea, în acordurile orgii seculare din Bazilica romano-catolică, „Ridicarea la Cer a Fecioarei Maria”, participanții la a XXV-a Întâlnire a Episcopilor Catolici Orientali din Europa, desfășurată la Oradea, au luat parte miercuri, 18 septembrie a.c., la un moment comun de rugăciune. Aceștia au participat în catedrala latină la celebrarea „Paraclisului Maicii Domnului”, condus de Pr. Ovidiu Duma, paroh al Catedralei Greco-Catolice „Sfântul Nicolae”, împreună cu Corul „Schola Cantorum” al Seminarului Teologic din Oradea, dirijat de lector univ. dr. Radu Mureșan. Episcopii catolici de rit bizantin din Europa au avut apoi ocazia să viziteze Palatul Episcopal Romano-Catolic, una dintre cele mai mari reședințe episcopale din țara noastră, care de la construirea ei, în 1780, a servit ca un centru de spiritualitate, centru cultural și de formare pentru întreaga zonă a Diecezei de Oradea. Preasfinția Sa László Böcskei a subliniat cum acest centru s-a remarcat încă din Evul Mediu, încercând să fie în prezent nu doar reședința episcopală, cât mai ales un punct atractiv și un loc de întâlnire a oamenilor.

Adresând un salut călduros tuturor prelaților aici prezenți, episcopul romano-catolic de Oradea a subliniat că „este o bucurie și în același timp o onoare faptul că putem celebra și aici un moment de suflet, o rugăciune comună, atâția ierarhi, preoți, seminariști și credincioși, îndreptându-ne cu multă speranță și încredere spre mama noastră cerească, Sfânta Fecioară Maria, Mamă a Păcii”.

Celebrarea rugăciunii bizantine închinată Maicii Domnului (Paraclisul Maicii Domnului) a cuprins

și **Rugăciunea Domnească Tatăl nostru**, rostită în diverse limbi – maghiară, ucraineană, italiană și română, și s-a încheiat cu binecuvântarea apostolică din partea Sfântului Părinte Papa Francisc, în limba latină, oferită celor prezenți de Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder, Nunțiu Apostolic în România și Republica Moldova.

La final, episcopul-gazdă al acestei serii a împărtășit cu bucurie tuturor episcopilor catolici orientali din Europa aici prezenți, faptul că „această celebrare a fost o nouă mărturie a apropierei noastre, pe care creștinii din Oradea, în special Biserica Romano-Catolică și cea Greco-Catolică, o trăiesc în mod frecvent și cu bucurie”, gândindu-se la multele ocazii de sărbătoare când cei doi păstori sunt împreună în mijlocul comunităților pe care le păstoresc.

Preasfințitul László Böcskei a mulțumit studenților teologi ai Seminarului Greco-Catolic din Oradea, care s-au aflat – nu pentru prima dată – în Bazilica Romano-Catolică, iar prin cântul și slujirea lor au făcut ca acest moment de rugăciune marian să fie unul înălțător. Nu în ultimul rând, episcopul a mulțumit credincioșilor greco-catolici și romano-catolici aici prezenți, împreună cu care episcopii se bucură să mărturisează „Ce bine este când frații sunt împreună!”.

După ceremonia finală, participanții la Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali din Europa 2024 au fost ghidați într-o vizită a Palatului Episcopal care a cuprins nu doar câteva saloane renovate recent, ci și o parte a istoriei – aproape milenară – a Episcopiei Romano-Catolice de Oradea și a complexului baroc din orașul nostru.

Ultima zi a Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa

Liturghia acestei zile din cadrul Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa a avut loc în Parohia „Schimbarea la Față” din cartierul Velența, Oradea.

Sfânta Liturghie a fost prezidată de Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder, Nunțiu apostolic în România și Republica Moldova, celebrată de Înaltpreasfinția Sa Péter Fülöp Kocsis, arhiepiscop și mitropolit al Arhiepiscopiei de Hajdúdorog, Ungaria. Întreaga Liturghie a fost acompaniată de vociile corului „Bunavestire-Francisc Hubic” al Eparhiei de Oradea (dirijor: lector univ. dr. Radu Mureșan Radu Mureșan)

În predica sa, Înaltpreasfințitul Péter Fülöp Kocsis s-a adresat colegilor săi episcopi, făcând referire la faptul că figura parentală a episcopului trebuie să educe, dar cu iubire, cu aceeași iubire pe care Domnul o are în raport cu noi. Preotul poate asculta în Domnul dacă este iubit în Domnul. Figura preotului în fața Sfântului Altar este Cristos și-l aduce pentru credincioși pe Cristos, așa și episcopul, vicar al lui Cristos, trebuie să fie model de iubire și paternitate pentru preot. În Dumnezeu putem deveni părinți și frați.

La finalul liturghiei, PSS Virgil Bercea a mulțumit episcopilor, corului fiindcă a încântat participanții cu vociile lor. Apoi l-a invitat pe părintele Olimpiu Todorean, președinte Caritas Eparhial Oradea, pentru a prezenta ajutorul pe care Asociația Caritas l-a oferit: hrană și acces la educație refugiaților ucraineni fugiți din calea războiului, iar mai apoi PSS Virgil a prezentat tuturor biserica din Velența, copie a celei din Atena, cu remarcă

că varianta din Velența îi are pictați, în naos, pe Fericiții Episcopi Martiri Români.

De asemenea, PS Virgil Bercea l-a invitat la finalul Sfintei Liturghii pe Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder, Nunțiu Apostolic în România și Republica Moldova să adreseze un cuvânt comunității parohiale: „*Permiteți-mi să spun că aceste 3 zile de Sfinte Liturghii mi-au arătat frumusețea cerului lui Dumnezeu, chiar dacă sunt de rit latin și avem o altă liturghie, voi deschideți mai mult sensul misterului și a frumuseții cerului lui Dumnezeu. În aceste timpuri, aceasta face să ridice inima la cer și dă speranță și bucurie și cred că noi ca și păstori în raport cu Bunul păstor, părintele unic, tatăl adevărat care ne învață vom găsi izvorul paternității și a fraternității între noi (episcopii) cu preoții și credincioșii care sunt parte a turmei. Al doilea element, privindu-vă, observ o varietate foarte mare și e prima dată în viața mea când experimentez acest sentiment și în 41 de ani de preoție, e prima dată când trăiesc și văd într-adevăr această bogăție a varietății bisericii noastre și vă repet un termen pe care Papa Francisc îl iubește – armonie – și acesta este darul Spiritului Sfânt care vine să lege diversitățile Bisericilor noastre, o unică credință într-o unică biserică pe care să o conservăm și să o alimentăm.*” (...)

În continuarea zilei a urmat conferința de final a Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa.

Mesajul Nunțului Apostolic în România și Republica Moldova, Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder

**Preafericirea Voastră, Eminentă Voastră,
Excelențele Voastre, Precucernici Părinți delegați,
Autorități, Doamnelor și Domnilor,**

Aș dori să adresez un simplu și cordial salut tuturor celor prezenți și Bisericilor voastre, exprimând bucuria mea de a putea împărtăși acest moment de întâlnire. Un gând se îndreaptă către populațiile, în special din Europa Centrală, care, în aceste zile, au trăit drama inundațiilor, inclusiv aici în România, către cei strămutați, către cei care au pierdut totul, către cei dispăruți, către victime și familiile lor și către toți cei care suferă. Domnul să le ofere consolare prin prezența Sa și să nu lipsească solidaritatea și generozitatea internațională și a tuturor.

Episcopul Bisericii din Roma a acordat întotdeauna o atenție deosebită Bisericilor Catolice Orientale, în care, așa cum spune *Codul Canoanelor Bisericilor Orientale*, se reflectă ecoul Conciliului Ecumenic Vatican II: „strălucește tradiția care derivă de la Apostoli prin Sfinții Părinți, care afirmă unitatea dumnezeiască în diversitatea Bisericii Catolice” (can. 39), acea «Armonie divină și muzicală», dar al Spiritului Sfânt, cum spune Sfântul Vasile cel Mare (în Ps. 29,1).

Din acest motiv, îmi exprim speranța că aceste zile de rugăciune, ascultare și împărtășire vor contribui la întărirea identității orientale a Bisericilor voastre, la consolidarea comuniunii ecleziale și la promovarea dialogului ecumenic cu întregul Răsărit creștin.

Bisericile voastre sunt marcate de bogăția mare a Liturgiilor, care sunt o fereastră prin care Cerul lui Dumnezeu se face prezent și, prin acțiunea Spiritului Sfânt, ne introduce în Misterul Preasfintei Treimi; sunt hrănite de iubirea față de Sfânta Scriptură și față de mai marii Părinți ai Bisericii, un tezaur inepuizabil pentru viața creștină; sunt animate de prețioasa tradiție monahală, care mărturisește și învață cum cunoașterea Lui Dumnezeu crește și se hrănește în relația vie cu El, în rugăciune și contemplație, pentru a lăsa Spiritul Sfânt să lumineze și să conducă toate acțiunile vieții; sunt caracterizate de profunda venerare a Maicii lui Dumnezeu și a Sfinților.

Mărturia voastră este cu atât mai necesară într-un context european care pare să nu mai recunoască acele rădăcini iudeo-creștine care i-au marcat cultura, în toate aspectele sale, și întreaga viață socială de-a lungul secolelor. Bisericile voastre au cunoscut, de asemenea, în vremuri nu prea îndepărtate, experiența persecuției și a martiriului, dar au știut să păstreze fidelitatea față de Domnul și comuniunea cu Succesorul Apostolului Petru. Chiar și în vremurile noastre, așa cum amintează Sfântul Părinte Francisc la *Reuniunea Operelor de Ajutorare a Bisericilor Orientale (ROACO)* „multe

comunități din Orient sunt rănite și sângerânde din cauza conflictelor și violențelor pe care le îndură” (*Discurs* 27 iunie 2024).

Fără a intra în conținutul specific al lucrărilor întâlnirii, doresc din toată inima ca aceste zile prețioase pentru împărtășirea reflecțiilor, experiențelor și perspectivelor pe tematicile importante alese, în special relația dintre episcop și preoți, aspectele de fraternitate și umanitate care trebuie să anime aceste relații și toate relațiile ecleziale, cu o reflecție reînnoită asupra sinodalității, o dimensiune care trebuie valorificată în întreaga Biserică, să aducă roadele dorite.

Vorbind despre Episcop, nu pot să nu mă refer la numeroasele intervenții ale Sanctității Sale Papa Francisc. Aș vrea să menționez doar cuvintele pe care Sfântul Părinte le-a adresat Episcopilor din teritoriile de misiune la 8 septembrie 2018, în care a conturat trei trăsături esențiale ale Episcopului:

– să fie un om al rugăciunii, ca Apostolii, chemat să fie alături de Isus pentru a găsi putere și încredere și pentru a îndeplini un indispensabil minister de mijlocire în Liturghie și în rugăciunea personală, aducând zilnic înaintea lui Dumnezeu persoanele și situațiile, în special pe preoții săi.

– să fie un om al proclamării Evangheliei, cu un suflet generos, fără a căuta siguranțe în mijloace lumești, ci în fidelitatea lui Dumnezeu, mărturisind cu umilință iubirea lui Dumnezeu, așa cum a făcut Isus, Bunul Păstor, și astfel să fie un exemplu pentru preoții săi;

– să fie un om al comuniunii, care nu poate avea toate darurile, ansamblul carismelor, dar este chemat să aibă carisma ansamblului, carisma sintezei, adică este chemat să țină unită, să cimenteze comuniunea. De aceea, este importantă ascultarea, disponibilitatea pentru întâlnire, dialog, împărtășire cu Poporul lui Dumnezeu încredințat lui. Și Sfântul Părinte afirmă

(continuare în pag. 13)

Mesajul Preafericirii Sale Cardinal Lucian

**Eminența Voastră Card. Claudio Gugerotti,
Prefect al Dicasterului pentru Bisericile Orientale,
Excelența Voastră Giampiero Gloder, Nunțiu
Apostolic în România și în Republica Moldova,
Excelența Voastră Gintaras Grušas,
Președintele Conferinței Consiliului Episcopilor din
Europa (CCEE),**

**Înaltpreasfinții și Preasfinții Voastre,
Excelența Voastră Ciprian Vasile Olinici,
Secretar de Stat pentru Culte,
Distinși reprezentanți ai autorităților civile,
Precucernici Părinți și Cuvioase Maici,
Onorați invitați,**

Organizarea Întâlnirii Episcopilor Catolici Orientali din Europa, la Oradea, îmi oferă plăcutul prilej de a adresa tuturor participanților salutul meu plin de afecțiune și de aleasă recunoștință. Biserica noastră Română Unită este onorată să găzduiască această aleasă adunare!

Avem deplina convingere că evenimentul care începe astăzi reprezintă o ocazie unică de comuniune, de cunoaștere și de dialog între ierarhii Bisericilor Orientale Catolice din Europa, dar și de întărire a unității cu Sfântul Părinte Papa Francisc, urmașul Apostolului Petru în Scaunul Apostolic al Romei.

Desfășurarea întâlnirii noastre la împlinirea a 5 ani de la beatificarea episcopilor greco-catolici martiri pe Câmpia Libertății de la Blaj, în inima Bisericii noastre, reprezintă cadrul potrivit pentru a reafirma dragostea și fidelitatea noastră față de Papa Francisc, căruia întreaga Biserică Română Unită cu Roma îi rămâne profund recunoscătoare.

Într-un context european marcat de grave provocări politice, sociale, culturale și religioase, suntem cu toții chemați să consolidăm unitatea și solidaritatea dintre Bisericile noastre, pentru a da o mărturie convingătoare, plină de iubire și de speranță, despre Evanghelia mântuirii. Să transmitem Europei și întregii lumi, mesajul de pace care caracterizează ambianța pluri-confesională și multietnică a acestei cetăți, împreună cu angajamentul nostru pentru dialog și reconciliere,

promovând o cultură a fraternității.

Ne dorim ca tema întâlnirii, fraternitatea și umanitatea raportului dintre episcop și preoți, să inspire reflecții și intuiții utile în vederea proximei Adunări a Sinodului despre sinodalitate, să fie, urmând exemplul Maicii Sfinte, o umilă, dar autentică, contribuție a Bisericilor Orientale Catolice, ale căror tradiții și viață eclezială constituie o bogăție pentru întreaga Biserică.

Vă mulțumesc tuturor pentru participare și pentru spiritul de fraternitate! Vă însoțesc cu rugăciunea, cerându-i Domnului, prin mijlocirea Preasfintei Fecioare Maria și a Fericitilor Episcopi Greco-Catolici martiri, haruri și binecuvântări cerești pentru fiecare dintre dumneavoastră.

Un gând special de grațitudine se îndreaptă spre Preasfinția Sa Virgil Bercea, căruia se cuvine să îi mulțumim și să îl felicităm nu numai pentru generozitatea și truda organizării întâlnirii, ci și pentru împlinirea, de puțin timp, a 30 de ani de slujire episcopală.

Cu arhierescă binecuvântare,

+ Cardinal LUCIAN

Arhiepiscop și Mitropolit al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș

Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică

(urmăre din pag. 12)

textual că Episcopul „devine una cu poporul său și, în primul rând, cu preoțimea sa, întotdeauna disponibil să primească și să încurajeze prin exemplu, mai mult decât prin cuvinte, o fraternitate preoțească autentică, arătând preoților că suntem Păstori pentru turmă, nu din motive de prestigiu sau carieră” („Discursul Sfântului Părinte Francisc către episcopii din teritoriile de misiune” participanți la Seminarul promovată de *Congregația pentru Evanghelizarea Popoarelor*, 8 septembrie 2018).

Cred că mărturia de comuniune între Păstori

este deosebit de importantă pentru drumul de credință și viață creștină al comunităților noastre și pentru o transmitere vie a Evangheliei lui Cristos în aceste vremuri, marcate de războaie, diviziuni și contradicții, dar și de o indiferență sau superficialitate crescândă față de credință și propunerea creștină.

Spiritul Sfânt să călăuzească aceste zile, să ne lumineze pașii și Domnul să îi întărească, prin rugăciunile și cererile glorioasei Maici a lui Dumnezeu, Pururea Fecioara Maria, și a tuturor Sfinților (cf. Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur). Vă mulțumesc mult!

Comunicat

Întâlnirea Episcopilor Catolici Orientali din Europa. Oradea – 16-19 septembrie 2024.

Relația dintre episcop și preoți – fraternitate și umanitate. Sinodul despre sinodalitate.

A XXV-a **Întâlnire a Episcopilor Catolici Orientali din Europa** a avut loc la Oradea (România) între 16 și 19 septembrie 2024, cu tema: „*Relația dintre episcop și preoți – fraternitate și umanitate. Sinodul despre sinodalitate*”. Întâlnirea a fost organizată sub egida Consiliului Conferințelor Episcopale din Europa (CCEE), la invitația Preasfinției Sale Virgil Bercea, Episcop al Eparhiei Greco-Catolice de Oradea. La întâlnire au participat șazeci de episcopi și preoți, reprezentând Bisericile Catolice Orientale din: **Ucraina, Ungaria, Slovacia, Cipru, Belarus, Italia, Grecia, Franța, Austria, Spania, Bulgaria, Turcia, Macedonia de Nord, Serbia, Croația și România**. Au fost prezenți și episcopi catolici de rit latin din Conferința Episcopală din România și Republica Moldova. De asemenea, au participat la întâlnire **Eminența Sa Cardinalul Claudio Gugerotti**, Prefectul Dicasterului pentru Bisericile Orientale, **Excelența Sa Mons. Giampiero Gloder**, Nunțiu Apostolic în România și Republica Moldova, și **Excelența Sa Mons. Gintaras Grušas**, Președintele Consiliului Conferințelor Episcopale din Europa (CCEE).

Deschiderea oficială a avut loc în după-amiaza zilei de 16 septembrie, în Sala „Traian Moșoiu” a Primăriei din Oradea. Alături de Episcopii Catolici Orientali din Europa au fost prezenți **Preasfinția Sa Dr. Sofronie Drincec**, Episcop Ortodox de Oradea, alți reprezentanți ai diferitelor comunități creștine din Oradea, **Excelența Sa Ciprian-Vasile Olinici**, Secretar de Stat pentru Culte în România, **domnul Florin Birta**, primar al Municipiului Oradea, și reprezentanți ai autorităților civile. Arhiepiscopul Major al Bisericii Greco-Catolice din România, **Preafericirea Sa Cardinal Lucian Mureșan**, a trimis un mesaj special de salut pentru acest eveniment.

Întâlnirea s-a desfășurat la cinci ani de la beatificarea Episcopilor Greco-Catolici Români care au murit pentru credință în timpul regimului comunist. Ei sunt sfinții închisorilor, sursa din care putem extrage iubirea pentru aceste locuri și puterea de a merge mai departe.

Tema centrală a inspirat discuțiile participanților, în pregătirea pentru a doua sesiune a celei de-a XVI-a Adunări Generale a Sinodului Episcopilor, programată între 2-27 octombrie 2024, la Vatican. Războiul în desfășurare din Ucraina, împre-

ună cu criza refugiaților rezultată din acesta, rămân o preocupare constantă a Bisericii, deoarece aceste evenimente prezintă provocări actuale în relația dintre episcopi și preoți, în special în diaspora.

Mărturia comuniunii dintre păstori este deosebit de importantă pentru parcursul de credință și viața creștină a comunităților noastre și pentru o transmitere vie a Evangheliei lui Cristos în aceste vremuri, marcate de războaie, diviziuni și confruntări, dar și de o indiferență sau superficialitate crescândă față de credință și mesajul creștin. Într-un context european marcat de provocări politice, sociale, culturale și religioase severe, suntem toți chemați să consolidăm unitatea și solidaritatea între Bisericile noastre, pentru a oferi o mărturie convingătoare, plină de iubire și speranță, a Evangheliei și a mântuirii.

Este important să avem preoți buni deoarece vremurile de astăzi nu mai sunt cele ale persecuției, când oamenii erau dispuși să-și dea viața pentru a-și păstra credința catolică. Astăzi ne confruntăm cu o situație de fragilitate, vizibilă chiar și în relația pe care o avem cu seminariștii noștri. Abordând problematici precum distanțarea emoțională și depresia care afectează lumea de astăzi, dezvoltarea tehnologiilor care pun la încercare valorile creștine și fragilitatea familiilor contemporane, centralitatea rugăciunii, relația cu Cuvântul lui Dumnezeu, spovedania, auto-reflecția și condiția morală a episcopului, precum și autodisciplina, rămân esențiale.

Vestirea Evangheliei lui Cristos este centrală pentru viața creștină autentică. Orice criză poate produce răspunsuri nedorite: fie secularizarea internă care amenință însăși golirea Bisericii, fie o nostalgie sterilă pentru un trecut idealizat care nu poate fi recuperat. Fraternitatea dintre episcopi și preoți este o participare la umanitatea răscumpărată de Hristos care necesită un sacrificiu radical și presupunea renunțarea la propriul ego pentru a găsi viața veșnică. În același timp, fraternitatea dintre episcopi și preoți este un serviciu pentru întreaga umanitate. Preoții și episcopii trebuie să ajute credincioșii să trăiască în comuniune și în slujire, reflectând asupra unității și iubirii trinitare, deoarece comuniunea este inima vieții ecleziale.

Fraternitatea preoțească trebuie trăită cu autenticitate și umanitate: episcopii și preoții trebuie

(urmare din pag. 14)

să-și cultive umanitatea, exprimând sprijin reciproc, încredere, compasiune și iertare. Prin această umanitate se construiește o fraternitate autentică. Ca episcopi, suntem chemați să trăim această unitate inspirată de Liturghie, deoarece roadele sale sunt viața de fii ai lui Dumnezeu, care ne conduce să descoperim paternitatea noastră, care vine de la Tatăl ceresc. Trăim această paternitate alături de preoți și colaboratori, cu un spirit de fraternitate și solidaritate umană.

În timpul acestei întâlniri, am trăit momente sacre participând zilnic la Sfânta Liturghie, care este viața noastră, sursa unității și iubirii noastre pentru lume. Liturghia este izvorul din care se reînnoiește pacea noastră și, prin ea, primim puterea de a răs-

pândi această pace între popoarele țărilor noastre. Întâlnirea a fost, de asemenea, ocazie de a cunoaște orașul Oradea, caracterizat de un frumos dialog interconfesional.

În aceste timpuri, în care Europa experimentează direct rănilor războiului din Ucraina și consecințele războaielor din alte părți ale lumii, comuniunea și solidaritatea rămân centrale în drumul de credință al diferitelor Biserici Catolice Orientale din Europa.

Ridicăm vocile noastre pentru a susține adevărul și dreptatea, și ne angajăm să răspândim Lumina și speranța pe care le purtăm în suflet!

Episcopii Catolici Orientali din Europa se întâlnesc anual, iar următoarea întâlnire va avea loc la Viena (Austria), în septembrie 2025.

Întâlnirea Națională a Tineretului Catolic

Cea de-a XV-a ediție a **Întâlnirii Naționale a Tineretului Catolic (INTC)** din România s-a încheiat sâmbătă, 7 septembrie 2024, odată cu predarea solemnă a Crucii INTC către Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, organizatorul următoarei Întâlniri. Peste o mie de tineri catolici au participat, cu entuziasm, la Cheile Grădiștei, județul Brașov, la evenimentul organizat de Arhiepiscopia Greco-Catolică de Alba Iulia și Făgăraș.

După trei zile pline de activități de o trăire profundă, în care dimensiunea spirituală a fost combinată cu activități culturale, educative, muzicale și sportive, tinerii participanți s-au reunit, sâmbătă dimineața, la scena centrală, pentru ultimele momente ale INTC 2024: rugăciunea de dimineață, Sfânta Liturghie în rit bizantin și Predarea Crucii către organizatorii următoarei Întâlniri Naționale a Tineretului Catolic.

Sfânta Liturghie în rit bizantin a fost celebrată, cu binecuvântarea Prefericitului Părinte Lucian Cardinal Mureșan, Arhiepiscopul Major al Bisericii Greco-Catolice din România, de Preasfinția Sa Cristian Dumitru Crișan, Episcop auxiliar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș, iar cuvântul de învățătură a fost rostit de Preasfinția Sa Claudiu Lucian Pop, Episcop al Eparhiei Greco-Catolice de Cluj-Gherla. Sfânta Liturghie a fost animată de un grup de tineri din Eparhia Greco-Catolică de Cluj-Gherla și de un grup de seminariști din cadrul Seminarului Arhiepiscopal Major „Bunavestire” din Blaj.

Fiecare zi de la INTC 2024 a început cu rugăciunea de dimineață, care a fost urmată de Sfânta Liturghie, celebrată în ritul latin, în limbile română și maghiară, precum și în ritul bizantin. Prima parte a fiecărei zile a continuat cu câte o cateheză plină de inspirație susținută de Don Riccardo Pincerato, directorul Biroului pentru Pastorația Tinerilor din cadrul Conferinței Episcopale Italiene și s-a încheiat cu sesiunea „Episcopii ascultă tinerii”, în cadrul căreia Episcopii catolici

din România, de ambele rituri, au răspuns întrebărilor adresate de tineri, oferindu-le perspective profunde asupra credinței și vieții bisericești.

În după amiezile petrecute la INTC 2024, tinerii au avut posibilitatea să participe la cele 18 ateliere alternative propuse de organizatori, care au conținut activități spirituale, culturale, educative, muzicale și sportive.

În fiecare seară, tinerii au stat de vorbă cu personalități ale vieții publice din România, în cadrul unor sesiuni interactive și atractive. Prof. Univ. Dr. Daniel David, Rectorul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, a dialogat cu tinerii pe tema provocărilor etice, psihologice și educative aduse de inteligența artificială, în timp ce frații Tibi și Alin Ușeriu au avut o întâlnire captivantă cu participanții, în cadrul căreia au împărtășit experiențele personale despre depășirea limitelor.

La finalul fiecărei zile, după rugăciunea de seară, de la scena principală, tinerii s-au bucurat de concertele propuse de organizatori, susținute de grupurile creștine Band INTC, Three O, Anima și Suflet Tânăr. Invitatul surpriză al ediției din acest an, Padre Guilherme, Preotul DJ care a mixat, în 2023, la Întâlnirea Mondială a Tineretului Catolic, de la Lisabona, a adus cu sine energia și entuziasmul care l-au făcut cunoscut în întreaga lume și le-a încărcat tinerilor sufletele de bucurie și de credință, prin experiența de neuitat pe care a oferit-o.

Întâlnirea Națională a Tineretului Catolic (INTC) din România, desfășurată la **Cheile Grădiștei**, în perioada **4-7 septembrie 2024**, cu motto-ul: „*Cei care speră în Domnul merg fără să obosească!*” (Is. 40,31), a fost organizată de **Arhiepiscopia Greco-Catolică de Alba Iulia și Făgăraș**.

Biroul de Presă al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș

A trecut la Domnul poetul Ioan Moldovan

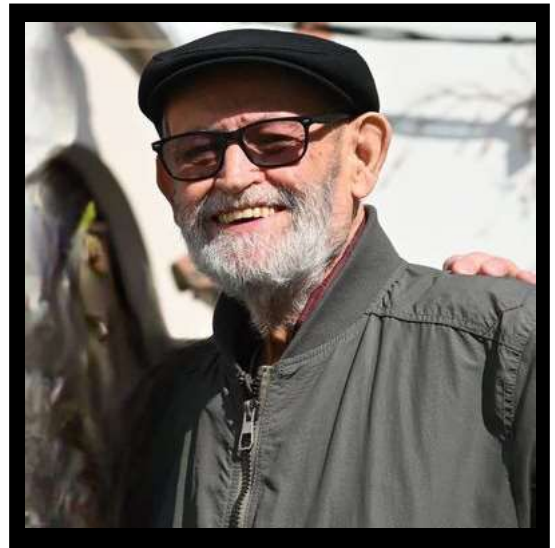
Cu durere, dar în speranța Învierii, a trecut la cele veșnice poetul Ioan Moldovan, fost director al revistei „Familia” timp de 30 de ani și fiu al Bisericii Greco Catolice.

Preasfințitul Virgil s-a rugat Milostivului Dumnezeu pentru odihna sufletului adormitului în Domnul „în sânurile lui Avraam, ale lui Isaac și ale lui Iacov”, iar el să primească „cununa dreptății, parte cu cei mântuiți, în mărirea aleșilor”.

„Că Tu ești învierea, viața și odihna adormitului robului Tău Ioan, Cristoase Dumnezeul nostru, și Ție mărire înălțăm, împreună și Părintelui Tău celui fără de început și Preasfântului și Bunului și de viață Făcătorului Tău Spirit, acum și pururea și în vecii vecilor”.

Ioan Moldovan a fost poet, eseist, redactor șef al revistei „Familia”.

S-a născut la 21 martie 1952 în satul Mureșenii de Câmpie, comuna Sava (astăzi comuna Pălatca), județul Cluj. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din România, al ASPRO și al PEN-Clubului Român.

Ioan F. POP

Un gând pentru Ioan Moldovan

Cu o modestie rară și cu o atitudine bonomă, cu un anume fel de calm olimpic în a privi lumea, Ioan Moldovan a fost nu doar un poet rafinat al interogației existențiale, ci și o prezență umană și culturală care emana bunăvoință și empatie, înțelegere și sensibilitate. El avea darul de a armoniza micile diferende și antinomii ale vieții literare, făcând mereu loc argumentelor și dialogului, toleranței și convivialității.

Tot scrisul său era dominat de o contemplație de natură apolinică, de o privire senină a unui *ego* exilat în inefabilitatea cuvintelor. După cum discreția sa literară venea din autenticitatea structurii poetice, dintr-un mod aproape ritualic de abordare a culturii, la a cărei combustie se afla strictamente valoarea. Cum să pui de acord viața cu literatura, scrisul cu existența factică, cum să le armonizezi în cuvinte capabile să poarte un nume – acesta a fost programul său poetic afirmat de la început. Ne-am cunoscut încă de la venirea sa la conducerea revistei *Familia*, rămânând de-a lungul timpului în relații de prietenie și cordialitate, animați de o pasiune literară care ne însușea înțelnicurile din micul nostru burg. Ne citeam cu interes reciproc cărțile publicate, le comentam cu afecțiune, dar și cu obiectivitate, dialogam amical și polemic în cafenelele orădene despre noile apariții editoriale și despre lumea noastră literară. Apariția textelor mele în paginile revistei se datorează în exclusivitate, el mă persuadea uneori în legătură cu ele, după cum tot el m-a îndemnat să scriu cronichete la cărțile de poeme apărute. Prezența sa îndelungată la cîrma revistei a însemnat un climat de stabilitate și civilitate, de deschidere înspre spațiul mai larg al literaturii, de captivante reuniuni scriitoricești, de editare a multor

cărți, de moderare a manifestărilor literare orădene. La fel cum scrisul său de factură critică rămîne un reper profund și distinct de analiză a fenomenului poetic, un exercițiu altruist, unul de admirație și respect pentru creația confrăților. În ultima perioadă ne-am văzut tot mai rar din cauza stării sale precare de sănătate, căreia îi făcea față cu o voință și o demnitate admirabile. Vocea sa caldă, auzită pentru ultima dată la telefon, mă va urmări multă vreme.

Acum, dispariția sa regretabilă, din toate acestea nu mai rămîn decît scrisul său inconfundabil, afabilitatea sa proverbială, o imensă tristețe. O pierdere umană și scriitoricească incommensurabilă care lasă lumea literară mai pustie și mai însingurată. Rămîn toate acele amintiri și regrete tardive care mă copleșesc în derularea lor temporală, cărora nu le pot contrapune decît un gând îndurerat și pios.

Tineri și copii, pelerini ai speranței

De 25 de ani, pelerini de la Bădăcin la Sighet, pelerini ai Domnului prin lumea largă, „pelerini ai speranței” pentru a găsi motivația rezistenței celor care pentru Biserică și credință, pentru țară și neam, pentru adevăr și dreptate s-au jertfit precum Cristos păstrând nealterată demnitatea și libertatea noastră a celor de astăzi: a fost gândul Preasfinției Sale Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, adresat celor peste **60 de tineri** care au participat la pelerinajul de la Șimleu Silvaniei spre Sighetu Marmăției (22 august-1 septembrie 2024). Inițiativa, ajunsă la a **XXV-a ediție** a avut ca motto: **„Aduceți-vă aminte de mai marii voștri...și urmați-le credința”** (cf. Evrei 13, 7) și s-a bucurat în acest an de participarea mai multor mici pelerini aflați la prima experiență de acest gen, cu vârste cuprinse între **9 și 79 de ani**.

Pelerinii au fost însoțiți de preoții **Florian Gui** din parohia Bocșa – Sălaj și **Mihai Fechetă** de la Mănăstirea Fericiților Episcopi Români Martiri de la Stâna de Vale, cei care în urmă cu un sfert de secol au propus acest itinerariu în memoria episcopilor uniți decedați în închisoarea de la Sighet și evocarea unor personalități precum Iuliu Maniu, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Pop de Băsești, Alimpiu Barbolovici, ale căror meleaguri natale sunt porți spre neuitare. Nu în ultimul rând, pelerinajul pe jos de la Șimleu Silvaniei la Sighet a fost o provocare pentru tineri, mulți dintre ei trăind prin acesta o experiență marcantă a vieții spirituale și de zi cu zi.

Alături de pelerini s-au aflat și în acest an preoții: **Constantin Mureșan** de la parohia Bulgari și parohia Cehu Silvaniei, **Orest Nechita** din parohia Bobota, **Mihai Gligor** de la Săpânța, **Cristian Langa** de la Cluj și **Ioan Aciu** din Oradea, însoțind pelerinii veniți din: **Oradea, Zalău, Șimleu Silvaniei, Iaz, Plopiș, Bocșa, Bobota, Horoatu Crasnei, Bădăcin, Sighetu Marmăției, Târgu Mureș și Timișoara**. La această ediție au participat și doi copii din **Siret Suceava**.

Pe parcursul celor **165 km de mers pe jos**, copiii și tinerii au învățat să se roage împreună, să participe la Sfânta Liturghie și la Sfintele Taine, să renunțe la dorințele și la confortul personal cu scopul de a încerca zilnic să descopere diferitele dimensiuni spirituale ale înaintașilor, modele de oameni fermi în credință din localități precum: **Bădăcin, Bocșa, Chilioara, Bulgar Cehu Silvaniei**. Trecând de asemenea prin **Ulmieni, Remeți, Mireșu Mare, Lăpușel, Baia Sprie, Hărniciești, Giulești**, pelerinii au ajuns la „Cimitirul Săracilor” din Sighet, unde au fost aruncate în timpul prigoanei comuniste trupurile celor care și-au dat viața pentru credința lor în închisoarea din centrul orașului.

Reînnoiți în credință, pe 1 septembrie 2024 au început cu toții noul an pastoral din calendarul bizantin, marcându-l pe cel tocmai încheiat prin așa-zisul „*Revelion Bisericesc*”. Un moment de încheiere a pelerinajului, animat de tineri care a fost prilej de bucurie și comuniune pentru toți participanții, întorși la casele lor purtând în suflet și în minte îndemnul „*Aduceți-vă aminte de mai marii voștri...și urmați-le credința*” (cf. Evrei 13, 7), dar și o promisiune, pe care o va aplica fiecare în viața personală pe parcursul acestui an bisericesc.

La final, participanții aduc mulțumire întâi de toate Domnului, ierarhilor greco-catolici ai Eparhiilor de Oradea și Maramureș, organizatorilor, preoților însoțitori, Surorilor Congregației Maicii Domnului din Sighet, tuturor gazdelor și binefăcătorilor!

Tinerii vor putea rememora această experiență de neuitat accesând pagina «Toți suntem pelerini», unde au împărtășit zi de zi pașii, ruga, cântecul și speranța tradiționalului Pelerinaj pe jos de la Șimleu la Sighet, care vă așteaptă încă de pe acum să îi fiți pelerini anul viitor!

Mihaela CABA-MADARASI
Biroul de Presă EGCO

Hirotonire de preot

De sărbătoarea „Nașterea Maicii Domnului” din acest an, pe 8 septembrie 2024, Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, l-a hirotonit preot în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea pe părintele diacon Gheorghe Cristian Lazăr.

În predică, ierarhul și-a manifestat speranța ca „întotdeauna să avem preoți după inima Maicii Sfinte, cu a cărei bucurie și smerenie să poată călca pe urmele Domnului”. Preotul proaspăt hirotonit a mulțumit la finalul Sfintei Liturghii episcopului, soției, familiei și tuturor celor prezenți pentru darul primit al Preoției.

Vrednic este!

***

Părintele Gheorghe Cristian LAZĂR, membru al comunității parohiei greco-catolice „Nașterea Maicii Domnului” din Haieu, Băile „1 Mai”, s-a născut pe 5 iunie 1978 în localitatea Oradea, jud. Bihor.

Studiile liceale le-a desăvârșit în Oradea, la Grupul Școlar „Traian Vuia”, în anul 1996. Între anii 2003-2007 a urmat cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea, obținând diploma de Licență în Teologie Ortodoxă Pastorală în sesiunea februarie 2008. S-a căsătorit în data de 21 aprilie 2007.

În perioada 2017-2020 a urmat cursurile Școlii post-liceale cu specializarea Asistent Medical Generalist.

În perioada 2018-2020 a urmat programul de studii masterale „Fundamente Creștine ale Identității Europene” la Departamentul Oradea al Facultății de Teologie Greco-Catolică din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, obținând diploma de Master în sesiunea din iunie 2020. În perioada 2019-2023 a urmat programul de licență în „Teologie Greco-Catolică Pastorală” în cadrul instituției mai sus menționate, obținând diploma de Licență în sesiunea din iunie a anului 2023.

Cristian CIULEA
Biroul de Presă EGCO

Sfințirea pietrei de temelie a noii biserici din Sântandrei

Duminică, 8 septembrie 2024, în solemnitatea sărbătorii Nașterea Maicii Domnului, a avut loc sfințirea pietrei de temelie și a locului noii biserici greco-catolice cu hramul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”, care va fi construită în localitatea Sântandrei (jud. Bihor). Părintele profesor dr. Dușe Călin a amintit în câteva cuvinte despre momentul începerii acestui proiect, care a avut loc în urmă cu 10 ani, proiect care din diverse motive nu s-a putut materializa decât începând în urmă cu mai bine de doi ani, pe data de 22 mai 2022. Atunci ne-am bucurat de evenimentul binecuvântării noii capele și celebrarea primei Sfinte Liturghii în noua comunitate

din Sântandrei. Acum, de sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului din acest an, am fost învredniciți de Dumnezeu cu acest frumos, emoționant și important moment, ce prefigurează bucuria pe care o vom simți fiecare dintre noi văzând această biserică înălțându-se și bineînțeles, momentul în care vom ajunge să slujim în ea.

Sfințirea pietrei de temelie a fost săvârșită de pr. Gavril Bubo, Protopop de Oradea, împreună cu un sobor de preoți și diaconul Claudiu Boda. La eveniment au luat parte alături de credincioșii din parohie și din alte comunități, domnul Ioan Mărcuș, primarul localității Sântandrei, care și-a exprimat bucuria în ceea ce privește realizarea acestui proiect, asigurându-ne totodată de o bună colaborare în continuare.

Dorim ca această biserică care se va construi, să fie pentru toți cei care îi vor trece pragul, un loc de iertare și împăcare cu Dumnezeu și cu semenii noștri. Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu!

Pr. Ionuț OPREA
Administrator parohial

Vizită pastorală în parohia Horoatu Crasnei

Duminică, 1 septembrie 2024, Preasfinția Sa, Virgil Bercea a celebrat Sfânta Liturghie în parohia cu hramul „Schimbarea la față” din Horoatu Crasnei. La liturghie au fost prezenți numeroși preoți, călugări, persoane consacrate, domnul Dinu Iancu-Sălăjanu, președinte al Consiliului Județean Sălaj și domnul Marian Mirișan, primarul comunei Horoatu Crasnei, alături de comunitatea de credincioși.

Înainte Sfintei Liturghii, ierarhul a sfințit grota Sfintei Fecioare, aflată în lateralul bisericii, icoana Cinei celei de taină și icoanele împărătești de pe iconostasul lăcașului. La finalul liturghiei, PSS Virgil împreună cu întreaga comunitate l-au sărbătorit pe **domnul Tulbure Ioan**, fost cantor al bisericii, care a împlinit onorata vârstă de 100 de ani, iar părintelui paroh, Mihai i-a oferit, în semn de recunoștință și deosebită prețuire, o cruce pectorală.

La finalul sărbătorii, întreaga comunitate a fost invitată la căminul cultural al comunei pentru o agapă, semn al comuniunii.

Cristian CIULEA
Biroul de Presă EGCO

Caritas Eparhial Oradea - Raport anual, 2023

Raportul anual reprezintă o radiografie a activităților pe care Asociația Caritas Eparhial Oradea le-a desfășurat în anul 2023, sub motoul: „**Uniți pentru comunitate!**”

Mai multe detalii despre activitatea noastră, inclusiv despre datele financiare, găsiți în raportul online la adresa: <https://www.caritaseparhial.ro/rapoarte-aniuale>

Într-o lume în continuă schimbare, în care nevoile celor mai vulnerabili membri ai societății sunt adesea ignorate, comunitatea noastră s-a unit pentru a aduce speranță și sprijin celor care au cea mai mare nevoie. Tema „Uniți pentru comunitate!” reflectă angajamentul nostru de a face o schimbare reală în viața copiilor, a oamenilor străzii și a bunicilor rezidenți în „Casa Frențiu”.

Pentru **copii**, fiecare zi aduce provocări pe care majoritatea dintre noi nu le putem înțelege. În acest sens, educatorii noștri se străduiesc să le ofere sprijin educațional și emoțional la Centrul de tip *after school* „Sfântul Martin” din Ioaniș. De la organizarea de ateliere creative și cursuri de recuperare școlară până la activități recreative menite să le ofere bucurie și o copilărie cât mai normală, fiecare gest contează. Sprijinul oferit de asistenții sociali și educatori este esențial în ghidarea acestor copii spre un viitor mai luminos.

Oamenii străzii se confruntă zilnic cu lipsuri și dificultăți majore. Serviciul social „Cantina socială” din cadrul Centrului „Maria Rosa” din Oradea reprezintă pentru mulți dintre ei singura sursă de hrană caldă, dar și siguranța de a fi ajutat să găsească soluțiile cele mai potrivite pentru ei. Aici, voluntarii, alături de bucătarul care pregătește masa caldă și de asistentul social, oferă nu doar mese gratuite, ci și dușuri sociale, unde beneficiarii se pot spăla și îngriji. Aceste servicii nu doar că le asigură igiena, dar le redau și demnitatea umană. Colaborarea cu autoritățile locale și cu sponsorii generoși ne permite să menținem aceste servicii esențiale active.

Bunicii noștri merită tot respectul și grija pe care le putem oferi. În Centrul Rezidențial „Casa Frențiu”, serviciul social licențiat, aceștia primesc atenția necesară din partea personalului angajat în acordarea acestui serviciu, precum și a vo-

luntarilor devotați. Organizăm evenimente sociale, vizite regulate și activități recreative pentru a le aduce zâmbetul pe buze și pentru a combate singurătatea. Colaborarea cu **binefăcători** și **sponsori** face posibilă îmbunătățirea continuă a condițiilor din acest centru care, pentru rezidenți, înseamnă „acasă”.

Dar nimic din ceea ce facem nu ar fi posibil fără implicarea **voluntarilor** și a binefăcătorilor. Fiecare oră de muncă voluntară, fiecare donație și fiecare gest de caritate contribuie la realizarea obiectivelor noastre comune. Voluntarii noștri vin din diverse domenii: de la studenți și profesioniști până la pensionari care doresc să ofere înapoi comunității sentimentul de apartenență la un grup social, sentimentul de a fi inclus în comunitate, sentimentul de a fi auzită până și cea mai șoptită voce. Fiecare dintre ei aduce o valoare inestimabilă activităților noastre sociale.

În centrul tuturor acțiunilor noastre se află **caritatea și milostivirea**. Credem cu tărie că fiecare gest de bunătate poate schimba viați. Împreună cu autoritățile locale și cu alte organizații partenere, ne asigurăm că ajutorul nostru ajunge la cei care au cea mai mare nevoie, construind astfel o comunitate mai puternică, mai empatică și mai unită.

Iar **activitatea socială** este **coloana vertebrală** a inițiativelor noastre. Fie că este vorba despre organizarea de colecte de alimente, strângeri de fonduri sau campanii de conștientizare, fiecare acțiune este gândită pentru a aduce beneficii directe și tangibile comunității noastre. Sprijinul colegilor, sponsorilor și al tuturor celor implicați este vital pentru succesul fiecărei inițiative.

În concluzie, „**uniți pentru comunitate!**”, suntem hotărâți să continuăm să lucrăm împreună pentru a aduce lumină și speranță în viețile celor mai vulnerabili și în anul 2024. Fiecare contribuție, oricât de mică, ne apropie de un viitor în care nimeni nu este lăsat în urmă. De rezultatele muncii noastre comune ne bucurăm tot împreună, contribuind la bunul mers al lucrurilor în societatea în care ne desfășurăm activitatea.

Pr. Olimpiu TODOREAN